

ØF-notat nr.: 07/2008

**Menn og kvinner i
lokalpolitiske lederposisjoner**

av

Vegard Johansen

Østlandsforskning

Østlandsforskning er et forskningsinstitutt som ble etablert i 1984 med fylkeskommunene og høgstulestyrene/de regionale høgstulesentra i fylkene Oppland, Hedmark og Buskerud som stiftere i samarbeid med Kommunaldepartementet.

Østlandsforskning er lokalisert i høgstulemiljøet på Lillehammer og har i tillegg kontorer i Hamar. Instituttet driver anvendt, tverrfaglig og problemorientert forskning og utvikling.

Østlandsforskning er orientert mot en bred og sammensatt gruppe brukere. Den faglige virksomheten er konsentrert om to områder:

Næringsliv og regional utvikling
Velferd, organisasjon og kommunikasjon

Østlandsforskning's viktigste oppdragsgivere er departement, fylkeskommuner, kommuner, statlige etater, råd og utvalg, Norges forskningsråd, næringslivet og bransjeorganisasjoner.

Østlandsforskning har samarbeidsavtaler med Høgstulen i Lillehammer, Høgstulen i Hedmark og Norsk institutt for naturforskning. Denne kunnskapsressursen utnyttes til beste for alle parter.

ØF-notat nr.: 07/2008

Menn og kvinner i lokalpolitiske lederposisjoner

av

Vegard Johansen

Tittel: Menn og kvinner i lokalpolitiske lederposisjoner

Forfatter: Vegard Johansen

ØF-rapport nr.: 07/2008

ISSN nr.: 0808-4653

Prosjektnummer: 10078

Prosjektnavn: Selvsagt – kvinner i politiske maktposisjoner

Oppdragsgiver: Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon (KS)

Prosjektleder: Ingrid Guldvik

Referat:
Dette notatet gir et bilde av kjønnsfordelingen for "lokalpolitiske lederposisjoner" i 2006 og 2008. I begrepet lokalpolitiske lederposisjoner inkluderer vi ordfører, varaordfører, partienes gruppeledere, ledere av overordnede utvalg, samt ledere av syv spesifikt utvalgte komiteer/råd.

Notatet er i all hovedsak empirisk orientert. De data som benyttes er hentet inn via to nettbaserte spørreundersøkelser blant rådmennene. Den første ble gjennomført i mai 2006 og svarprosenten var 50. Den andre undersøkelsen ble gjennomført i mai 2008 og svarprosenten var 60. I tillegg er det hentet inn supplerende statistikk fra blant annet SSB.

Emneord: Kjønn, lokalpolitikk, kommunestyre, lederposisjon, parti, spørreundersøkelse, regresjonsanalyse.

Dato: September 2008

Antall sider: 39

Pris: Kr 100,-

Utgiver: Østlandsforskning
postboks 223
2601 LILLEHAMMER

Telefon 61 26 57 00
Telefax 61 25 41 65
e-mail: post@ostforsk.no
<http://www.ostforsk.no>

Dette eksemplar er fremstilt etter KOPINOR, Stenergate 1 0050 Oslo 1. Ytterligere eksemplarfremstilling uten avtale og strid med åndsverkloven er straffbart og kan medføre erstatningsansvar.

Forord

Dette notatet er en av flere publikasjoner gitt ut i forbindelse med prosjektet ”Selvsagt – Kvinner i politiske lederposisjoner.” Prosjektets siktemål er å øke andelen kvinner i politiske lederposisjoner i kommunene til minst 40 prosent innen 2012.

”Selvsagt – Kvinner i politiske lederposisjoner” er iverksatt av KS (Kommunenes interesse- og arbeidsgiverorganisasjon) i 2006, i samarbeid med de politiske partiene på Stortinget. Forskningen som gjennomføres i forbindelse med prosjektet er gjort av en gruppe forskere fra Østlandsforskning, Høgskolen i Lillehammer og Kvinneuniversitetet.

Vi ønsker på generelt grunnlag å takke KS for et spennende oppdrag. I forhold til dette notatet ønsker vi å takke rådmennene som har bidratt med informasjonen som er grunnlaget for våre empiriske funn.

Lillehammer, september 2008

Ingrid Guldvik
Prosjektleder

Torhild Andersen
Forskningsleder

Innhold

1	Innledning	7
2	Metode	9
2.1	Datakilder.....	9
2.2	Operasjonalisering og variabelliste.....	10
2.3	Validitet.....	12
2.4	Valg av analyseteknikker	14
3	Utviklingen de tre siste tiårene.....	17
4	Tilstandsbildet 2008	19
4.1	Gruppeledere.....	19
4.2	Ledere av overordnede utvalg (OU)	20
4.3	Ledere av spesifikke råd/styrer/utvalg/nemnder	21
4.4	Et samlet bilde 2008.....	21
5	Tilstandsbildet 2006	25
5.1	Gruppeledere.....	25
5.2	Ledere av overordnede utvalg (OU)	26
5.3	Ledere av spesifikke råd/styrer/utvalg/nemnder	27
5.4	Et samlet bilde 2006.....	27
6	Sammenligning av 2006 og 2008	31
6.1	Gruppeledere.....	31
6.2	Ledere av overordnede utvalg.....	32
6.3	Ledere av spesifikke råd/styrer/utvalg/nemnder	32
6.4	Et samlet bilde.....	33
	Referanser.....	35
	Vedlegg 1. Spørreskjema 2006/2008.....	37
	Vedlegg 2. Tester av regresjonenes forutsetninger	38

Tabeller og figurer

Tabell 1. Fra populasjon til nettutvalg av kommuner.....	12
Tabell 2. Frafallsanalyse.....	13
Tabell 3. Kvinneandel – kommunestyre, formannskap, ordfører, varaordfører (1979-2007).	17
Tabell 4. Gruppeledere fordelt på kvinner og menn. 2008. Prosent.....	19
Tabell 5. Kvinner og menn som leder andre typer utvalg av betydning. 2008. Prosent.....	21
Tabell 6. Faktorer som virker inn på lederindeksen 2008.	23
Tabell 7. Gruppeledere fordelt på kvinner og menn. 2006. Prosent.....	25
Tabell 8. Kvinner og menn som leder andre typer utvalg av betydning. 2006. Prosent.....	27
Tabell 9. Faktorer som virker inn på lederindeksen for 2006.....	29
Tabell 10. Kvinner som er gruppeledere. 2008-2006. Prosent.	32
Tabell 11. Kvinner som leder andre typer utvalg av betydning. 2008-2006. Prosent.	33
Figur 1. Kvinneandel – kommunestyre, formannskap, ordfører, varaordfører (1979-2007).	18
Figur 2. Andel kvinnelige gruppeledere i 258 kommuner. 2008. Prosent.	20
Figur 3. Relativ andel kvinner i lederposisjoner i 2008. Prosent.	22
Figur 4. Andel kvinnelige gruppeledere i 212 kommuner. 2006. Prosent.	26
Figur 5. Relativ andel kvinner i lederposisjoner i 2006. Antall.	28
Figur 6. Ulikhet i fordeling av kvinner i lederposisjoner i 2006 og 2008. Prosent.	33
Figur 7. Endringer i andeler kvinner i kommunestyret og i lederposisjoner 2008-06. Prosent.....	34

1 Innledning

Dette notatet gir et bilde av kjønnsfordelingen for ”lokalpolitiske lederposisjoner” i 2006 og 2008. Ut fra en lengre liste av aktuelle posisjoner, har vi avgrenset begrepet ”lokalpolitiske lederposisjoner” til følgende lederposisjoner i kommune- eller bystyre:

- ordfører
- varaordfører
- partienes gruppeledere
- ledere av overordnede utvalg
- syv spesifikke utvalg/komiteer/råd/styrer

De data som benyttes er hovedsakelig hentet inn via to spørreundersøkelser i regi av Østlandsforskning. Respondentene har vært rådmenn. Spørreundersøkelse 1 ble gjennomført i mai 2006, og man fikk svar fra 215 rådmenn. Undersøkelse 2 ble gjennomført i mai 2008, og man fikk svar fra 258 rådmenn. I tillegg benyttes supplerende statistikk som er hentet inn fra blant annet SSB.

Notatet har fem kapitler i tillegg til introduksjonen.

- I kapittel 2 gjennomgås metodiske forhold
- I kapittel 3 gis en oversikt over kjønnsfordelingen i kommunestyre, formannskap, ordfører- og varaordførerposisjon i perioden 1979 til 2007
- I kapittel 4 ser vi på resultatene for lokalpolitiske lederposisjoner i 2008
- I kapittel 5 ser vi på resultatene for lokalpolitiske lederposisjoner i 2006
- I kapittel 6 sammenlignes resultatene for lokalpolitiske lederposisjoner i 2008 og 2006

2 Metode

Målet med denne undersøkelsen er å kartlegge fordelingen av kvinner og menn i lokalpolitiske lederposisjoner. Vi skal i dette kapitlet gjennomgå noen viktige metodiske forhold.

2.1 Datakilder

De data som benyttes angående lederposisjoner (avhengige variabler) og forklaringsdimensjoner (uavhengige variabler) er hentet inn fra en rekke ulike kilder.

Den viktigste datakilden er spørreundersøkelsene som Østlandsforskning gjennomførte i 2006 og 2008. Disse undersøkelsene har gitt oversikt over følgende variabler fordelt på kjønn; partienes gruppeledere, ledere av overordnede utvalg, og ledere av bestemte råd/komiteer/utvalg.

Vi skal si noen ord om datainnsamlingen. Tidspunktene for datainnsamlingene var mai 2006 og mai 2008. Ved begge anledninger benyttet vi oss av en nettbasert innsamling. Det innebar at rådmennene i alle landets kommuner fikk tilsendt en e-post med invitasjon til å delta i undersøkelsen, og deretter klikket de seg inn på en link for å besvare spørreskjemaet. Selve datainnsamlingen foregikk over perioder på 3 uker, med 3 ”purringer”. Lengden på undersøkelsene og purringene bidro til at svarprosentene ble akseptable, henholdsvis 50 prosent i 2006 og 60 prosent i 2008.

Statistisk sentralbyrå (SSB) tilbyr en rekke data på sine hjemmesider. Fra SSB har vi innhentet data som angår ulike forklaringsdimensjoner som; kjønnsfordelingen i kommunestyret, befolkningsstørrelse, sentralitet og landsdelsinndelingen (fylkesoversikt).

Fra Kommunal Rapport og partienes hjemmesider har vi hentet inn informasjon angående fordelingen av menn og kvinner blant ordførere og varaordførere. Ikke alle kommuner er inkludert i slike oversikter, og vi har derfor funnet frem til supplerende informasjon ved å gå inn på hjemmesidene til kommuner som manglet. For hvert fylke er oversikten kontrollsjekket etter punchingen med den statistikk som SSB fører på fylkesnivå.

2.2 Operasjonalisering og variabelliste

Operasjonalisering, det at teoretiske begreper knyttes til empiriske indikatorer, er en viktig del av enhver undersøkelse. Det sentrale begrep i denne undersøkelsen er "lokalpolitiske lederposisjoner" (avhengig dimensjon).

Lokalpolitikken har mange aktører og interessegrupper. I forhold til de bestemmelser som blir tatt, kan man se innbyggerne, lokalt næringsliv og staten som sentrale interessegrupper. De som har beslutningsmyndighet i lokalpolitikken, uansett om beslutninger angående bruk av midler er avgrenset fra sentralt hold, er imidlertid de folkevalgte representantene i kommunestyret. For oss er det fordelingen av menn og kvinner i lederposisjoner i kommunepolitikken som er av interesse.

Fordelingen av menn og kvinner i kommunestyret har vært brukt som mål på "kjønnsbalanse i lokalpolitikken". Samtidig er det grunn til å tro at "innflytelse" er ulikt fordelt i kommunestyret ut fra de posisjoner ulike kommunestyrerepresentanter innehar. Gitt ubegrenset med ressurser kunne en gjennomført lengre tids observasjon i kommunestyret for å gi et nyansert bilde av fordelingen av innflytelse (i forhold til kjønn). Vi har imidlertid ikke mulighet til dette. I stedet har vi valgt følgende løsning:

Å velge ut noen posisjoner som (vi antar) innebærer at den person som innehar denne posisjonen har større innflytelse på de avgjørelser som blir tatt enn den menige kommunestyrerepresentant.

Forskergruppen, representanter fra KS og partiene deltok i vurderingen av innflytelsesrike posisjoner. Gruppen kom fram til å se på følgende som "lederposisjoner": ordfører (1), ledere av overordnede utvalg (2), ledere av andre viktige komiteer/råd/styrer/utvalg (3), partienes gruppeledere (4), samt posisjonen "varaordfører" (5).

Man kan si mye om våre valg av posisjoner. Vi skal kommentere tre viktige punkter:

For det første kan man diskutere om listen er uttømmende. Noen vil nok savne "medlemskap i formannskap". Vi har valgt å ikke inkludere ledelse og medlemskap i formannskap for å hindre "dobbelttelling". Formannskapetets leder er ordfører, og en kan forvente at flere av medlemmene i formannskapene er gruppeledere av partier, eller ledere av andre (overordnede) utvalg.

For det andre kan man ta opp problemet med "dobbelttelling" i forhold til de posisjonene som allerede er valgt ut. Dette er særlig viktig for gruppeledelse/utvalgsledelse. Vi kan ikke sjekke omfanget av dobbel posisjon, dvs. hvor ofte gruppeledere er ledere av (overordnede) utvalg.

For det tredje kan en diskutere om lederposisjonene bør sidestilles eller graderes i vekt. Den klareste forskjellen i betydning vil muligens være ordfører versus gruppeleder for et parti i opposisjon med 1 kommunestyrerepresentant. Vi har her valgt å fokusere på "kvantitet" i

lederposisjoner” og ikke ”kvaliteter” ved de enkelte lederposisjoner. Det vil si at vi bare ”teller”, og deretter ser på fordelingen av posisjoner mellom kvinner og menn.

Etter å ha valgt ut dimensjonene som det skulle ses på, var det neste skritt å kartlegge hvor vi kunne innhente informasjon. Ordfører og varaordførers kjønn var forholdsvis lett tilgjengelig for de fleste kommuner. Informasjon om leders kjønn for overordnede utvalg, andre viktige komiteer/råd/utvalg og gruppeledere måtte derimot hentes inn via en egen spørreundersøkelse.

Formuleringene i spørreskjemaet bød på noen utfordringer. For det første tok vi utgangspunkt i de nasjonale partiene i listen over partienes gruppeledere, og la så til tre ekstra kategorier som inkluderte begrepet ”byliste/bygdeliste/andre” (1, 2, 3). For det andre bruker kommunene ulike navn på det vi kaller ”overordnede utvalg” (OU), og det gjaldt slik sett å inkludere begreper som utvalg/råd/komiteer i spørsmålsformuleringen. Dette gjaldt også for spørsmålsformuleringen i forhold til de syv utvalgte rådene/komiteene/utvalgene.

I kapitlene 3-5 benyttes følgende variabler for de analyser som er gjennomført:

Ordfører/varaordfører (Kommunal Rapport 2007, SSB 2008, Partiers nettsider)

Variabel 1. Ordførers kjønn. Skiller mellom kategoriene Mann og Kvinne.

Variabel 2. Ordførers parti. Skiller mellom kategoriene Ap, Frp, H, Krf, Sp, SV, V og Andre

Variabel 3. Varaordførers kjønn. Skiller mellom kategoriene Mann og Kvinne.

Variabel 4. Varaordførers parti. Skiller mellom Ap, Frp, H, Krf, Rødt, Sp, SV, V og Andre.

Partienes gruppeledere (Egen spørreundersøkelse)

Variabel 5. Gruppeleder Ap. Skiller mellom kategoriene Mann og Kvinne.

Variabel 6. Gruppeleder Frp. Skiller mellom kategoriene Mann og Kvinne.

Variabel 7. Gruppeleder H. Skiller mellom kategoriene Mann og Kvinne.

Variabel 8. Gruppeleder Krf. Skiller mellom kategoriene Mann og Kvinne.

Variabel 9. Gruppeleder Rødt. Skiller mellom kategoriene Mann og Kvinne.

Variabel 9. Gruppeleder Sp. Skiller mellom kategoriene Mann og Kvinne.

Variabel 10. Gruppeleder SV. Skiller mellom kategoriene Mann og Kvinne.

Variabel 11. Gruppeleder V. Skiller mellom kategoriene Mann og Kvinne.

Variabel 12. Gruppeleder by-/bygdeliste1. Skiller mellom kategoriene Mann og Kvinne.

Variabel 13. Gruppeleder by-/bygdeliste2. Skiller mellom kategoriene Mann og Kvinne.

Ledere av overordnede utvalg (OU) (Egen spørreundersøkelse)

Variabel 14. Leders kjønn av OU1. Skiller mellom kategoriene Mann og Kvinne.

Variabel 15. Leders kjønn av OU2. Skiller mellom kategoriene Mann og Kvinne.

Variabel 16. Leders kjønn av OU3. Skiller mellom kategoriene Mann og Kvinne.

Variabel 17. Leders kjønn av OU4. Skiller mellom kategoriene Mann og Kvinne.

Variabel 18. Leders kjønn av OU5. Skiller mellom kategoriene Mann og Kvinne

Variabel 19. Leders kjønn av OU6. Skiller mellom kategoriene Mann og Kvinne

Spesifikke komiteer/utvalg/råd/styrer (Egen spørreundersøkelse)

- Variabel 20. Fjellstyrets leder. Skiller mellom kategoriene Mann og Kvinne.
Variabel 21. Energistyrets leder. Skiller mellom kategoriene Mann og Kvinne.
Variabel 22. Kontrollutvalgets leder. Skiller mellom kategoriene Mann og Kvinne.
Variabel 23. Valgnemndas leder. Skiller mellom kategoriene Mann og Kvinne.
Variabel 24. Administrasjonsutvalgets leder. Skiller mellom kategoriene Mann og Kvinne.
Variabel 25. Havnestyrets leder. Skiller mellom kategoriene Mann og Kvinne.
Variabel 26. Likestillingsutvalgets leder. Skiller mellom kategoriene Mann og Kvinne.

Uavhengige variabler 2006 (Kampanje 2006, SSB 2008)

- Variabel 27. Befolkningsstørrelse 2006. Variabel på forholdstallsnivå.
Variabel 28. Kvinneandel i kommunestyret 2006. Variabel på forholdstallsnivå.

Uavhengige variabler 2008 (SSB 2008)

- Variabel 29. Befolkningsstørrelse 2008. Variabel på forholdstallsnivå.
Variabel 30. Kvinneandel i kommunestyret 2008. Variabel på forholdstallsnivå.

Uavhengige variabler 2006 og 2008 (SSB 2008)

- Variabel 31. Sentralitet. Skiller mellom kategoriene Minst, Lite, Noe og Mest sentrale.
Variabel 32. Landsdel. Skiller mellom kategoriene Nord, Midt, Vest, Øst og Sør.

2.3 Validitet

Innholdsvaliditet handler om man empirisk måler det teoretiske begrepet som man ønsker å måle (Ringdal 2001). Vi vil her vise til den foregående diskusjonen angående begrepet "lokalpolitiske lederposisjoner", og bare kommentere at det sjelden er faglig enighet om hvordan man konstruerer et sett av indikatorer for å måle teoretiske begreper.

Indre validitet handler blant annet om hvor sikre slutningene om årsakssammenhenger er. I denne studien undersøkes effekter av noen få utvalgte forklaringsvariabler. Det er en rekke andre relevante dimensjoner som det ikke kontrolleres for i vår studie, og det innebærer igjen at det er usikkerhet knyttet til resultatene. Derfor vil resultatene kommenteres med varsomhet.

Ytre validitet angår det å generalisere fra utvalg til populasjon (ibid.). Vi har gjennomført en populasjonsstudie, og det vil si at alle kommuner ved rådmannen har hatt lik mulighet til å delta. Alle rådmenn har ikke benyttet seg av denne muligheten. I forhold til statistisk generalisering er det viktig å undersøke både svarprosent og frafall. Vi skal begynne med svarprosenten.

Tabell 1. Fra populasjon til nettoutvalg av kommuner.

	2006		2008		2006-2008	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Populasjon	430	100	430	100	430	100
Deltatt	215	50	258	60	144	34

Denne tabellen har tre deler. Del 1 angår undersøkelsen i 2006. Her fikk vi svar fra 215 kommuner, og det gir en svarprosent på 50. Del 2 angår spørreundersøkelsen i 2008. Her fikk vi svar fra 258 kommuner, og det gir en svarprosent på 60. Del 3 angår sammenlikningsgrunnlaget for 2006 og 2008. 144 kommuner besvarte både undersøkelsen i 2006 og undersøkelsen i 2008, og det gir en svarprosent på 34.

Hva som utgjør en "akseptabel" svarprosent kan variere ut fra egenskaper ved undersøkelsen, slik som innsamlingsteknikk, tema, omfang, invitasjon, antall purringer m.m. Det er utviklet en norm om at en svarprosent på 50 er akseptabelt og at en svarprosent på 60 eller høyere er bra (Ringdal 2001, Johansen 2007). Ut fra et slikt ståsted kan vi være fornøyde med svarprosentene for undersøkelsene i 2006 og 2008, mens kompareringen har en svakere svarprosent (kapittel 6).

Diskusjoner av frafall er viktig. For å spisse dette kan man si at et utvalg med en svært lav svarprosent (20) kan være bedre enn et utvalg basert på en svært høy svarprosent (80), så fremt det ikke er systematikk i frafallet i studien med en lav svarprosent mens det er systematikk i frafallet i studien med en høy svarprosent. Det er imidlertid ofte vanskelig å gjennomføre gode frafallsanalyser. Dette skyldes både at det kan være vanskelig å ha oversikt over forhold ved populasjonen, og at det er vanskelig å bestemme hvilke dimensjoner som det er viktigst å se på.

Vår populasjon er "norske kommuner".¹ Spørsmålet er om kommuner som ikke deltar i studien skiller seg ut langs viktige dimensjoner, sammenlignet med kommuner som deltar. Vi ser på kommunestørrelse, geografi, og tre forhold ved kommunestyrets kjønnsfordeling (andel kvinner i kommunestyrene, kvinnelige ordførere og kvinnelige varaordførere).

Tabell 2. Frafallsanalyse.

	Populasjon	Utvalg 2006	Utvalg 2008	Utvalg 2006/08
Kommunestørrelse				
Antall innbyggere (median)	4500	4700	4900	5500
Landsdeler (geografi)				
Kommuner i Nord-Norge (prosent)	20	18	20	18
Kommuner i Midt-Norge (prosent)	11	12	10	12
Kommuner i Vest-Norge (prosent)	28	27	32	32
Kommuner i Øst-Norge (prosent)	33	33	31	32
Kommuner i Sør-Norge (prosent)	7	10	6	7
Kommunestyrene				
Kvinneandel kommunestyre 2006	36	36		37
Kvinnelige ordførere 2006	17	16		17
Kvinnelige varaordførere 2006	34	35		34
Kvinneandel kommunestyre 2008	38		38	39
Kvinnelige ordførere 2008	23		23	23
Kvinnelige varaordførere 2008	41		42	44

¹ Det er selvfølgelig mulig å se på populasjonen som "rådmenn". Da blir det et spørsmål om det er noen spesifikke forhold som kjennetegner de rådmennene som ikke har deltatt, og som i så fall står i kontrast til de deltakende rådmennene. I så fall kunne vi sett på ulike egenskaper som kjønn og alder. For oss er dette irrelevant, da rådmennene kun er "aktører" som gir faktainformasjon om forhold ved kommunestyret.

Frafallsanalysen angir at både når det gjelder geografi (landsdeler), og andelene kvinner i kommunestyre, og kvinner som ordførere og varaordførere, så er utvalgene tett koblet til populasjonen. Om vi skal være kritiske, så kan vi dog finne noen ulikheter. Ulikheter er her forstått som 2 prosentpoengs forskjell eller mer. Sammenlignet med populasjonen finner vi at:

- Utvalgene har høyere medianer på antall innbyggere enn populasjonen.
- Andelen kommuner i Nord-Norge er lavere for utvalgene i 2006 og 2006/08
- Andelen kommuner i Vest-Norge er høyere for utvalgene i 2008 og 2006/08
- Andelen kommuner i Øst-Norge er lavere for utvalget i 2008
- Andelen kommuner i Sør-Norge er høyere for utvalget i 2006
- Andelen kvinnelige varaordførere i 2008 er høyere for utvalget 2006/08

Slik vi ser det er det ikke store ulikheter når man sammenligner utvalgskommunene med populasjonen. Det er altså ingen grunn til å tro at det er systematikk i forhold til dimensjonene kommunestørrelse, geografi og egenskaper ved kommunestyrene. Når dette er påpekt så er det viktig å poengtere at det kan være systematikk i forhold til andre dimensjoner.

Et siste viktig forhold som bør kommenteres er *Missing Data*. Dette referer til ”hull i datamatriksen”, og er et typisk problem i analyser av spørreundersøkelser. Dette problemet er nærmest ikke-eksisterende i vårt datasett. Mao. respondentene har svart på alle spørsmålene i spørreskjemaet (det var dog bare 3 korte spørsmålsbatterier).

2.4 Valg av analyseteknikker

I notatet benyttes både univariat analyse (beskrivelse av enkeltvariabler/frekvensfordelinger), bivariat analyse (sammenheng mellom to variabler) og multivariat analyse (sammenheng mellom tre eller flere variabler). Vi skal kort gjennomgå regresjonsanalyse.²

Multivariat lineær regresjonsanalyse brukes til å undersøke hvorvidt, og i hvilken grad, et sett av forklaringsvariabler har effekt på en avhengig variabel. Regresjonsanalyse benyttes til årsaksforklaringer, og det medfører krav til tidsrekkefølge (x skal komme før y) og variabeltype (skiller mellom eksogene variabler (kun uavhengige), endogene variabler (kun avhengige) og variabler som kan både være uavhengige og avhengige).

Regresjonsanalysen bygger på en antagelse om at det er en lineær sammenheng mellom avhengig variabel (Y) og uavhengige variabler (X). Modellen innebærer at Y er en funksjon av X-variablene pluss et feilledd. De minste kvadraters metode (OLS) handler om å finne beste lineære ”linje” mellom de uavhengige variablene og den avhengige variabelen. Vi skal presentere følgende mål:

² Se Hamilton 1992, Ringdal 2001 eller Eikemo og Clausen 2007 for nøyere gjennomgang.

- Justert R^2 : Den multiple korrelasjonskoeffisienten (R^2) er et mål på hvor god modellen er. Multiplisert med 100 får en forklart varians, dvs. hvor stor del av variasjonen i den avhengige variabelen som forklares av modellen. Justert R^2 tar inn modellens kompleksitet og benyttes for modeller med mange uavhengige variabler.
- Ustandardiserte regresjonskoeffisienter (**B**): Viser gjennomsnittlig økning i Y forbundet med en måleenhets økning i X, gitt at de andre uavhengige variablene holdes konstant.
- Standardfeilen (SE): En indikasjon på hvor mye en utvalgsparameter kan komme til å variere fra den korrekte parameterverdien.
- Signifikansverdier: Viser til sannsynligheten for å få den observerte verdien dersom H_0 er korrekt (H_0 er en hypotese hvor man hevder at det ikke er en sammenheng mellom uavhengig og avhengig variabel).
- Konstanten: Den predikerte verdien når verdiene på forklaringsvariablene er satt til 0.

Dersom regresjonsanalysens forutsetninger ikke er oppfylt, kan estimater og sammenhenger være usikre. Det er undersøkt om forutsetninger er oppfylt, dvs. vurdering av om residualene er normalfordelt, homoskedastisitet, lineær sammenheng mellom X og Y, fravær av multikollinearitet og fravær av innflytelsesrike enheter.

En annen forutsetning er at alle relevante uavhengige variabler er med. Dette er en umulig forutsetning å teste, da utvalget av variabler bestemmes av de muligheter som ligger i data. Men vi vet, gjennom analysene våre, at irrelevante uavhengige variabler i datasettet er eliminert.

3 Utviklingen de tre siste tiårene

Kommunevalgene og stortingsvalgene på 1970-tallet markerte startskuddet for kvinners inntog i norsk politikk, både på kommunalt og nasjonalt plan. På lokalt plan økte andelene kvinner i kommunestyrene, i formannskap og i ordfører- og varaordførerposisjoner. I dette kapitlet skal vi se på utviklingen i perioden 1979 til 2007 for kvinneandelene i kommunestyre og formannskap, samt blant ordførere og varaordførere. Dette vil fungere som en introduksjon til resultatene angående lokalpolitiske lederposisjoner, som vi skal se på i kapitlene 4 og 5.

Tabell 3. Kvinneandel – kommunestyre, formannskap, ordfører, varaordfører (1979-2007)

	1979	1983	1987	1991	1995	1999	2003	2007
Kvinneandel kommunestyre	23	24	31	29	32	34	36	38
Kvinneandel formannskap	15	22	28	28	36	38	38	42
Kvinneandel ordførere	3	4	7	13	16	15	17	23
Kvinneandel varaordførere	17	33	39	28	29	33	34	41

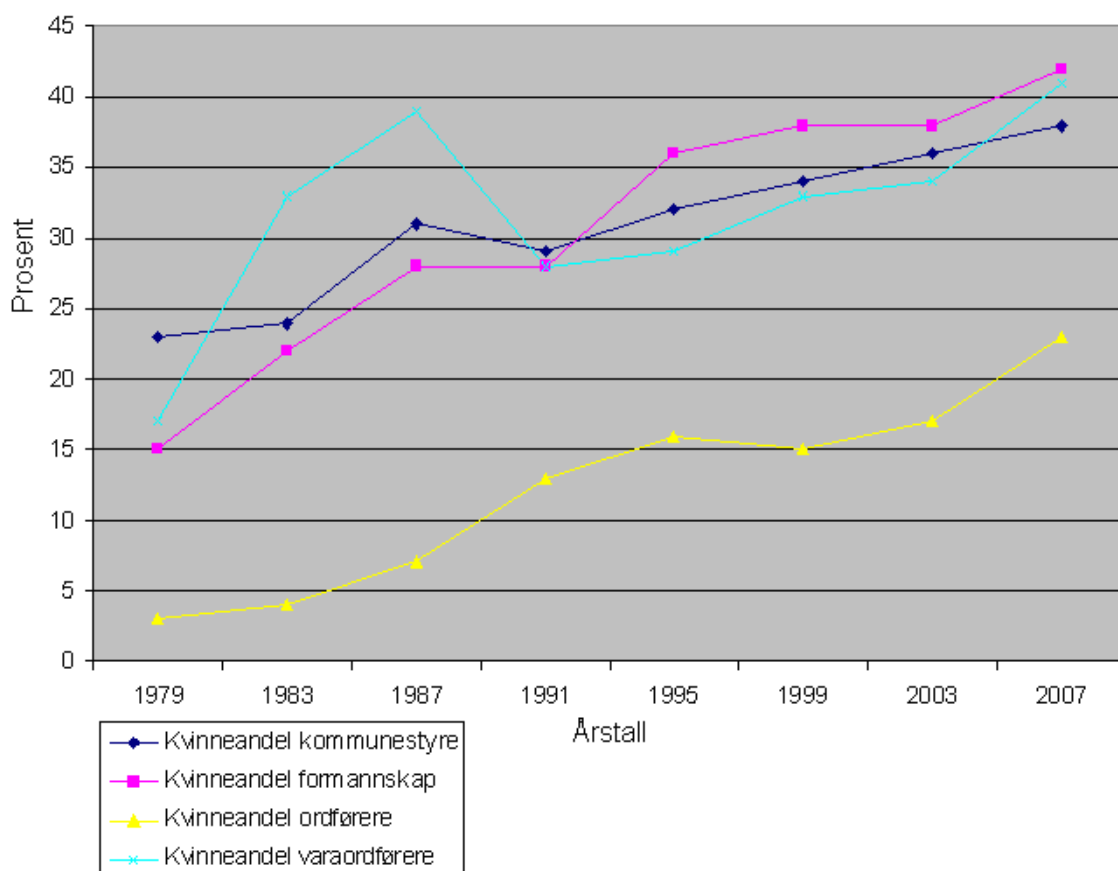
Kilder: Kommunal Rapport 2007 og SSB 2008

Fra 1979 til 1987 økte kvinneandelen i kommunestyrene fra 23 prosent til 31 prosent, og fra 1991 til 2007 har det vært en økning fra 29 til 38 prosent. Vi finner tre faser; en økning fra 1979 til 1987, deretter stabilitet til 1995, og så en økning i de tre siste kommunevalg (1999-2007).

I underkant av 30 prosent av kommunestyrerepresentantene deltar i Formannskap. Formannskap fører tilsyn med kommunens forvaltning, forbereder alle saker for kommunestyret og har fått delegert en del myndighet. Fra 1979 til 1987 økte kvinneandelen i formanskapene fra 15 til 28 prosent, og fra 1991 til 2007 har det vært en økning fra 28 til 42 prosent. Vi finner tre faser; en økning fra 1979 til 1987, deretter stabilitet frem til 1991, og så en økning i de tre siste kommunevalg (1999-2007) som delvis kan skyldes nye regler om kjønnskvalifisering i Kommuneloven av 25. september 1992 nr. 107 (§§ 36-38).

Andelen kvinnelige ordførere økte fra 3 prosent i 1979 til 16 prosent i 1995, og har så økt fra 15 til 23 prosent i perioden 1999 til 2007. Vi finner tre faser; en kraftig økning fra 1979 til 1995, deretter stabilitet frem til 2003, og så et hopp ved det siste kommunevalget (2007).

Andelen kvinnelige varaordførere hadde en eksplosiv økning fra 17 til 39 prosent i perioden 1979 til 1987, og det har så vært en økning fra 28 prosent i 1991 til 41 prosent i 2007. Vi finner på ny tre faser; en kraftig økning fra 1979 til 1987, deretter kraftig nedgang (1991) fulgt av svak oppgang frem til 2003, og så et hopp ved det siste kommunevalget (2007).

Figur 1. Kvinneandel – kommunestyre, formannskap, ordfører, varaordfører (1979-2007).

Figur 1 gir en grafisk presentasjon av utviklingen i kvinneandelene i kommunestyre, formannskap, ordfører og varaordfører. Er det mulig å se noen generelle trekk. Selvfølgelig. Men det kommer litt an på perspektivet man velger. Vi velger å ta utgangspunkt i andelene kvinner og presenterer to ”historier.”

Sammenligning av fordelingene i 1979 og 2007

En slik sammenligning gir følgende bilde: En enorm økning av kvinner som ordførere, mer enn fordobling av andelene kvinnelige varaordførere og formannskapsmedlemmer, samt en klar økning i andelen kvinner som er kommunerepresentanter.

Ulike faser i perioden 1979 til 2007

Splitter vi opp i flere faser er bildet dette: Perioden 1979 til 1987 er den ”gylne fasen” med økt andel kvinner på alle områder. I 1991 er kvinnebildet differensiert (oppgang i andel ordførere, nedgang i andel varaordførere, og stabilitet i andelene kommunestyremedlemmer og formannskapsmedlemmer). I perioden 1995 til 2003 er det en svak oppgang på alle områder. Ved det siste kommunevalget er det på nytt en klar økning på alle områder, og man kan fundere om dette er startskuddet for en ny ”gylle fase”.

4 Tilstandsbildet 2008

I undersøkelsen for 2008 svarte 258 kommuner på alle spørsmålene. Det vil si 60 prosent av kommunene. Det samlede tilstandsbildet for de lokalpolitiske lederposisjonene med henblikk på kjønnsfordelingen i utvalget av kommuner er slik:

- Ordfører: 23 prosent kvinner og 77 prosent menn
- Varaordfører: 42 prosent kvinner og 58 prosent menn
- Gruppeleder: 31 prosent kvinner og 69 prosent menn
- Leder for overordnet utvalg: 34 prosent kvinner og 66 prosent menn

4.1 Gruppeledere

Fordelingen for gruppeledere gjengis i tabellen under.

Tabell 4. Gruppeledere fordelt på kvinner og menn. 2008. Prosent.

	Kvinner	Menn
SV	50	50
Ap	40	60
Venstre	33	67
Krf	32	68
Sp	31	69
Samlet	31	69
Høyre	28	72
Andre	24	76
Frp	13	87

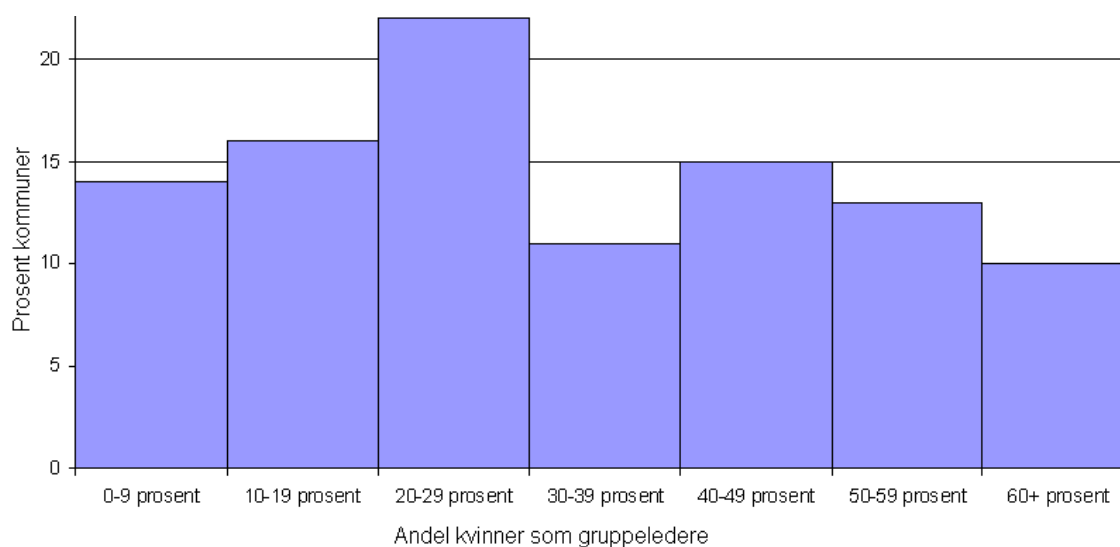
I 258 kommuner er det 1578 gruppeledere. Det vil si et snitt på 6.1 gruppeledere per kommune (median på 7). Det er 496 kvinner og 1082 menn som er gruppeledere.

Samlet er kjønnsfordelingen 31/69, dvs. at 31 prosent av gruppelederne er kvinner og 69 prosent er menn. Men det er klare partiforskjeller. SV har den mest balanserte kjønnsfordelingen (50/50), mens Fremskrittspartiet har en ubalansert fordeling (13/87). Tas det utgangspunkt i andelene kvinner finner vi følgende rangering: SV scorer høyest med 50 prosent, så

Arbeiderpartiet med 40 prosent, rundt 30 prosent av gruppeledere i Venstre, Krf, og Sp og Høyre er kvinner, og nederst på listen finner vi Fremskrittspartiet med 13 prosent kvinner. I ”andre partier”, inklusive blant annet Rødt, Pensjonistpartiet og by-/bygdelister, er 24 prosent av gruppelederne kvinner.

Vi kan videre beregne andelen kvinner som er gruppeledere i det enkelte kommunestyre. Det innebærer følgende kalkulering: $(\text{Antall kvinnelige gruppeledere} / \text{Antall gruppeledere}) * 100$. Fordelingen etter denne kalkuleringen vises grafisk i histogrammet under, og viktige mål for fordelingen av kvinnelige gruppeledere er følgende:

- Gjennomsnittet er 31 prosent kvinner og medianen er 29 prosent kvinner
- I 62 prosent av kommunene er andelen kvinnelige gruppeledere 39 prosent eller lavere
- I 15 prosent av kommunene er andelen kvinnelige gruppeledere mellom 40 og 49
- I 23 prosent av kommunene er andelen kvinnelige gruppeledere 50 prosent eller høyere

Figur 2. Andel kvinnelige gruppeledere i 258 kommuner. 2008. Prosent.

4.2 Ledere av overordnede utvalg (OU)

De fleste kommuner har ett eller flere overordnede utvalg (OU). Av de 258 kommunene i vårt utvalg har 27 prosent 4 eller flere OU, 57 prosent har 2 eller 3 OU, 7 prosent har 1 OU, og 9 prosent har ingen OU. De 235 kommunene med 1 eller flere OU har samlet 718 OU. Det er 241 kvinner som er OU-ledere og 477 menn, dvs. at det samlet er 34 prosent kvinner som er OU-ledere og 66 prosent menn.

4.3 Ledere av spesifikke råd/styrer/utvalg/nemnder

Vi har valgt ut syv råd/styrer med beslutningsmyndighet. Disse er: Fjellstyre, Energistyret, Kontrollutvalg, Valg nemnd, Administrasjonsutvalg, Havnestyre og Likestillingsutvalg. Lederposisjoner ut fra kjønn er gitt i tabellen under, og tabellen gir følgende fordeling:

- 99 prosent av kommunene har kontrollutvalg, og andelen kvinnelige ledere er 17.
- 92 prosent av kommunene har adm.utvalg, og andelen kvinnelige ledere er 29.
- 86 prosent av kommunene har valg nemnd, og andelen kvinnelige ledere er 28.
- 30 prosent av kommunene har likestillingsutvalg, og andelen kvinnelige ledere er 56.
- 24 prosent av kommunene har havnestyre, og andelen kvinnelige ledere er 13.
- 16 prosent av kommunene har fjellstyre, og andelen kvinnelige ledere er 5.
- 16 prosent av kommunene har energistyre, og andelen kvinnelige ledere er 17.

Tabell 5. Kvinner og menn som leder andre typer utvalg av betydning. 2008. Prosent.

	Mann	Kvinne	N
Kontrollutvalg	83	17	256
Administrasjonsutvalg	71	29	237
Valg nemnd	72	28	221
Likestillingsutvalg	44	56	77
Havnestyre	87	13	62
Fjellstyre	95	5	42
Energistyret	83	17	40

4.4 Et samlet bilde 2008

Vi har introdusert begrepet ”lokalpolitiske lederposisjoner”, og dette skal benyttes i denne delen der vi forsøker å vise et samlet bilde. Vi velger å inkludere følgende utvalg av innflytelsesrike posisjoner; ordfører, varaordfører, leder av overordnet utvalg, partiets gruppeleder, leder av administrasjonsutvalg og leder av kontrollutvalg. Vi fokuserer på kjønn ut fra ”kvantitet” i lederposisjoner” (og ikke ”kvaliteter” ved posisjoner), dvs. vi sidestiller lederposisjonene.

Antallet lederposisjoner i kommunene varierer. Minimumsverdien er 6 og maksimumsverdien er 19. I kommuner med færrest antall lederposisjoner (6-7) har man ordfører og varaordfører, kontroll- og administrasjonsutvalg, og få partier (2-3). I kommuner med flest lederposisjoner (18-19) har man ordfører og varaordfører, kontroll- og administrasjonsutvalg, mange partier (8-9) og mange overordnede utvalg (5-6).

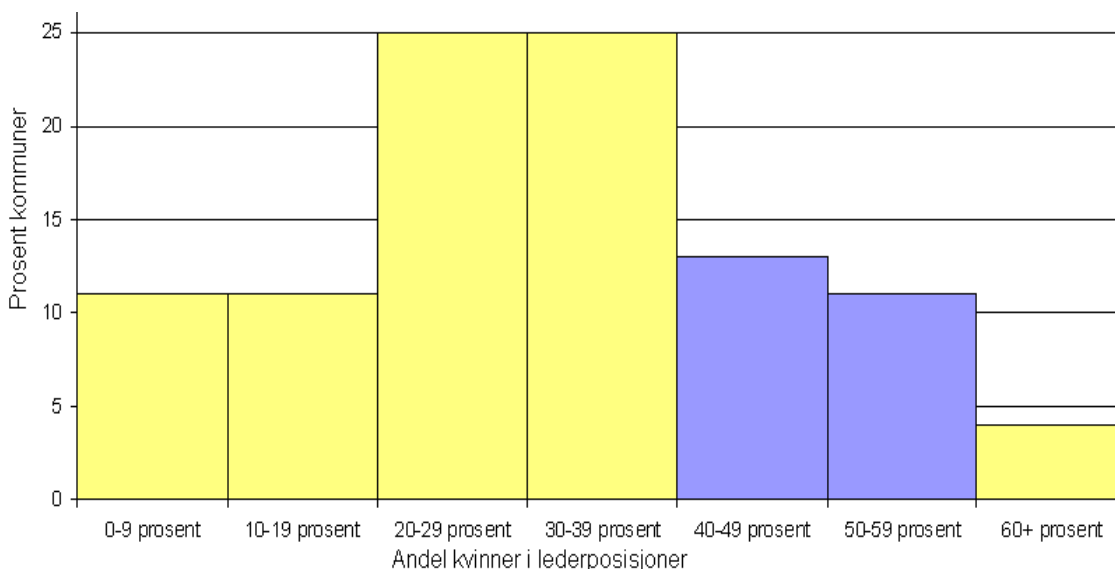
- 26 prosent av kommunene har mellom 6 til 11 lederposisjoner
- 33 prosent har 12 eller 13 lederposisjoner
- 41 prosent har mellom 14 til 19 lederposisjoner

Antallet kvinner som innehar lederposisjoner varierer også fra kommune til kommune. Minimumsverdien er 0 og maksimumsverdien er 10.

- I 23 prosent av kommunene innehar kvinner mellom 0 til 2 lederposisjoner
- I 40 prosent av kommunene innehar kvinner mellom 3 og 4 lederposisjoner
- I 37 prosent av kommunene innehar kvinner mellom 5 til 10 lederposisjoner

For å kunne sammenligne fordelingen mellom kommuner må vi beregne den relative andelen av kvinner i lederposisjoner. Det innebærer følgende kalkulering:

$$(\text{Antall kvinner i lederposisjoner} / \text{Antall lederposisjoner}) * 100$$

Figur 3. Relativ andel kvinner i lederposisjoner i 2008. Prosent.

Figur 3 er illustrativ på mange måter. Den forteller oss følgende ut fra en deskriptiv analyse:

- I 86 prosent av kommunene er det færre kvinner i lederposisjoner enn menn, og i 14 prosent av kommunene er det flere kvinner i lederposisjoner enn menn
- I 50 prosent av kommunene er andelen kvinner i lederposisjoner mellom 20 og 39 prosent. Gjennomsnittet og medianen er 31 prosent kvinner i lederposisjoner

Det kan foreslås at en kjønnsfordeling på minimum 40/60 sikrer ”balanse” i lederposisjoner.

- 24 prosent av kommunene har en kvinneandel (og mannsandel) mellom 40 til 59.
- 4 prosent har en overrepresentasjon av kvinner (60+)
- 72 prosent har en underrepresentasjon av kvinner (-39).

Vi gjør et forsøk på å forklare ulikheter mellom kommuner i forhold til kvinners andel av lederposisjoner. Vårt valg av analysemetode er en lineær regresjonsanalyse. Vi kaller variabelen ”Relativ andel kvinner i lederposisjoner” for ”Lederindeksen”, og benytter denne som avhengig variabel. Vi ser så på betydningen av de fem følgende forklaringsdimensjoner:

- Kommunestørrelse - Antall innbyggere
- Geografi - Fem landsdeler; Nord, Midt, Vest, Øst og Sør
- Sentralitet - SSBs inndeling i 4 sentralitetsmål
- Antall lederposisjoner - Varierer fra 6 til 19
- Kvinneandelen i kommunestyret - Varierer fra 11 til 60

Underveis i tester av regresjonsmodeller har vi kuttet variablene kommunestørrelse, sentralitet og antall lederposisjoner. Disse variablene hadde negativ betydning på justert R^2 (dvs. negativ betydning for modellens forklaringskraft). Tabellen under er vår endelige modell.

Tabell 6. Faktorer som virker inn på lederindeksen 2008.

	B	SE
Konstant	2,70	4,37
Kvinneandel i kommunestyre	0,79 ***	0,11
Sør	-9,02 **	3,95
Midt	-2,40	3,36
Vest	-2,26	2,45
Øst	-1,77	2,49
Justert R^2	0,18	

*** = 0.01, ** = 0.05, * = 0.1

Referansekategori: Nord

I modellen har vi inkludert 5 forklaringsvariabler, og samlet forklares 18 prosent av variasjonen i lederindeksen. Dette er et akseptabelt resultat, gitt at kun 2 av 5 forklaringsdimensjoner er inkludert i modellen.

En test av Justert R^2 viser at kvinneandelen i kommunestyre har størst betydning for fordelingen i lederindeksen. Det viser seg at 1 prosentpoengs økning for andelen kvinner i kommunestyret, gir en økning på 0,8 poeng på andelen kvinner i lederposisjon. For landsdeler finner vi at Sør-Norge har lavere skåre på lederindeksen sammenlignet med Nord-Norge (referansekategori).

Modellen vår kan brukes til å anslå resultater. Vi skal først se på betydningen av ulike kvinneandeler i kommunestyret, gitt Nord-Norge: Lav kvinneandel (25) = 22, Middels kvinneandel (38) = 33, og Høy kvinneandel (50) = 42. Vi kan så se på betydningen av de ulike landsdelene, gitt en middels kvinneandel i kommunestyret (38): Nord-Norge = 33, Øst-Norge = 31, Vest-Norge = 31, Midt-Norge = 31 og Sør-Norge = 22.

I vedlegg 2 har vi testet modellens forutsetninger. Testene viser at residualfordelingen er nær normalfordelt, at vi ikke har heteroskedastisitet, og toleransetesten viser at det ikke er noe problem med multikollinearitet. Vi har 22 innflytelsesrike enheter. Når disse tas ut øker modellens forklaringskraft til 24 prosent. Det er variabelen kvinneandel i kommunestyret som får økt innflytelse, mens variablene for ulike landsdeler har omtrent samme betydning som i modellen med innflytelsesrike enheter.

5 Tilstandsbildet 2006

I undersøkelsen for 2006 svarte 212 kommuner på alle spørsmålene.³ Det vil si 49 prosent av kommunene. Det samlede tilstandsbildet for de lokalpolitiske lederposisjonene i disse kommunene er slik:

- Ordfører: 16 prosent kvinner og 84 prosent menn
- Varaordfører: 35 prosent kvinner og 65 prosent menn
- Gruppeleder: 28 prosent kvinner og 72 prosent menn
- Leder for overordnet utvalg: 33 prosent kvinner og 67 prosent menn

5.1 Gruppeledere

Fordelingen for gruppeledere gjengis i tabellen under.

Tabell 7. Gruppeledere fordelt på kvinner og menn. 2006. Prosent.

	Kvinner	Menn
SV	44	56
Venstre	33	67
Ap	32	68
Samlet	28	72
Krf	26	74
Sp	25	75
Høyre	23	77
Frp	13	87
Andre	29	71

I 212 kommuner er det 1293 gruppeledere. Det vil si et snitt på 6.1 gruppeledere per kommune (median på 7). Det er 364 kvinner og 929 menn som er gruppeledere.

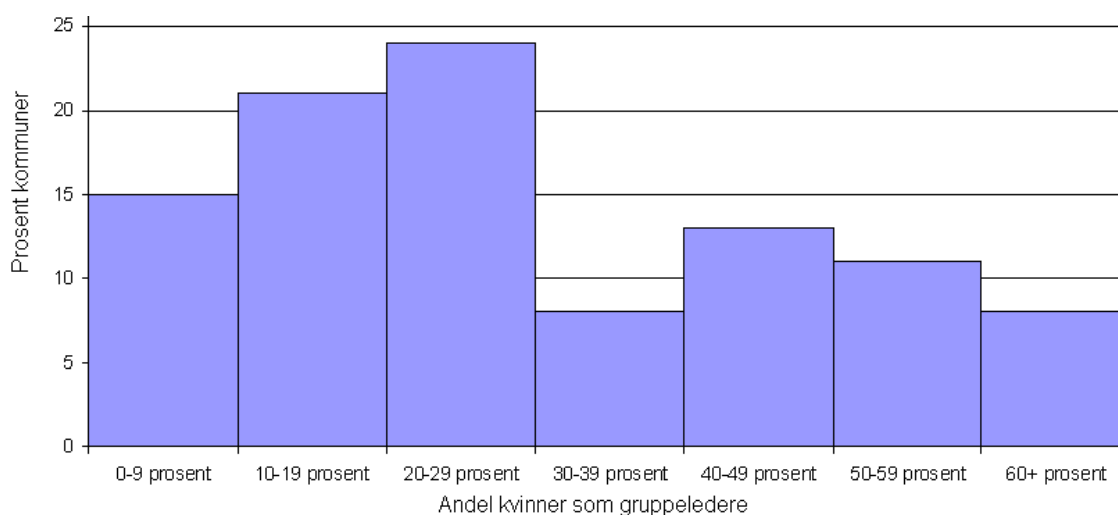
Samlet er kjønnsfordelingen 28/72; dvs. at 28 prosent av gruppelederne er kvinner og 72 prosent er menn. Men det er klare partiforskjeller. SV har den mest balanserte kjønnsfordelingen (44/56), mens Fremskrittspartiet har en ubalansert fordeling (13/87). Tar vi utgangspunkt i andelen kvinner finner vi følgende rangering: SV scorer høyest med 44 prosent, så Venstre og

³ Vi hadde delvis utfylte skjema for 215 kommuner. De 3 kommunene med delvis utfylte skjema er tatt ut av analysen som vises i dette notatet.

Arbeiderpartiet med 1 av 3 kvinnelige gruppeledere, rundt 1 av 4 gruppeledere i Kristelig folkeparti, Senterpartiet og Høyre er kvinner, og nederst på listen finner vi Fremskrittspartiet med 13 prosent kvinner. I andre partier, inklusive blant annet Rødt, Pensjonistpartiet og by-/bygdelister, er 29 prosent av gruppelederne kvinner.

Vi kan videre beregne andelen kvinner som er gruppeledere i det enkelte kommunestyre. Det innebærer følgende kalkulering: $(\text{Antall kvinnelige gruppeledere} / \text{Antall gruppeledere}) * 100$. Fordelingen etter denne kalkuleringen vises grafisk i histogrammet under. Viktige mål for den skjeve fordelingen er følgende:

- Gjennomsnittet er 29 prosent kvinner og medianen er 29 prosent kvinner
- I 68 prosent av kommunene er andelen kvinnelige gruppeledere 39 prosent eller lavere
- I 13 prosent av kommunene er andelen kvinnelige gruppeledere mellom 40 og 50
- I 19 prosent av kommunene er andelen kvinnelige gruppeledere 50 prosent eller høyere

Figur 4. Andel kvinnelige gruppeledere i 212 kommuner. 2006. Prosent.

5.2 Ledere av overordnede utvalg (OU)

De fleste kommuner har ett eller flere overordnede utvalg (OU). Av de 212 kommunene i vårt utvalg har 23 prosent 4 eller flere OU, 55 prosent har 2 eller 3 OU, 10 prosent har 1 OU, og 11 prosent har ingen OU. De 188 kommunene med 1 eller flere OU har samlet 511 OU. Det er 168 kvinner som er OU-ledere og 343 menn, dvs. at 33 prosent er kvinner og 67 prosent er menn.

For overordnede politiske utvalg kan man se leders kjønn i lys av hvilke områder utvalget jobber med. Våre data viser følgende:⁴

⁴ For en videre drøfting av dette temaet, se Guldvik og van der Ros (2006).

- ”Harde” utvalg (teknisk, drift, miljø, bygning, næring, tiltak, landbruk, eiendom, og kultur når det er sammen med de ovennevnte) utgjør 45 prosent av alle OU og andelen kvinnelige ledere er 23.
- ”Nøytrale” utvalg (arbeidsmiljø, samfunn/ utvikling, bare ”kultur”, og komite/utvalg 1, 2) utgjør 15 prosent av alle OU, og andelen kvinnelige ledere er 30
- ”Myke” utvalg (helse- og sosial, omsorg, levekår, skole/utdanning, oppvekst/barnehage, og kultur når det er sammen med de ovennevnte) utgjør 40 prosent av alle OU og andelen kvinnelige ledere er 40 prosent.

5.3 Ledere av spesifikke råd/styrer/utvalg/nemnder

Vi har sett på syv utvalgte råd/styrer med beslutningsmyndighet. Disse er: Fjellstyre, Energistyret, Kontrollutvalg, Valg nemnd, Administrasjonsutvalg, Havnestyre og Likestillingsutvalg. Tabellen under gjengir følgende bilde:

- 98 prosent av kommunene har kontrollutvalg, og andelen kvinnelige ledere er 15.
- 93 prosent av kommunene har adm.utvalg, og andelen kvinnelige ledere er 21.
- 77 prosent av kommunene har valg nemnd, og andelen kvinnelige ledere er 18.
- 28 prosent av kommunene har likestillingsutvalg, og andelen kvinnelige ledere er 57.
- 21 prosent av kommunene har havnestyre, og andelen kvinnelige ledere er 22.
- 17 prosent av kommunene har fjellstyre, og andelen kvinnelige ledere er 3.
- 14 prosent av kommunene har energistyret, og andelen kvinnelige ledere er 10.

Tabell 8. Kvinner og menn som leder andre typer utvalg av betydning. 2006. Prosent.

	Mann	Kvinne	N	Andel av kommunene
Kontrollutvalg	85	15	210	98
Administrasjonsutvalg	79	21	199	93
Valg nemnd	82	18	165	77
Likestillingsutvalg	43	57	61	28
Havnestyre	78	22	46	21
Fjellstyre	97	3	36	17
Energistyret	90	10	31	14

5.4 Et samlet bilde 2006

Som i kapittel 4.4. skal vi forsøke å gi et samlet bilde av lokalpolitiske lederposisjoner. De posisjonene som inkluderes i det samlede bildet for 2006 er de samme som for 2008, dvs. ordfører, varaordfører, ledere av overordnede utvalg, partiens gruppeledere, leder av administrasjonsutvalg og leder av kontrollutvalg.

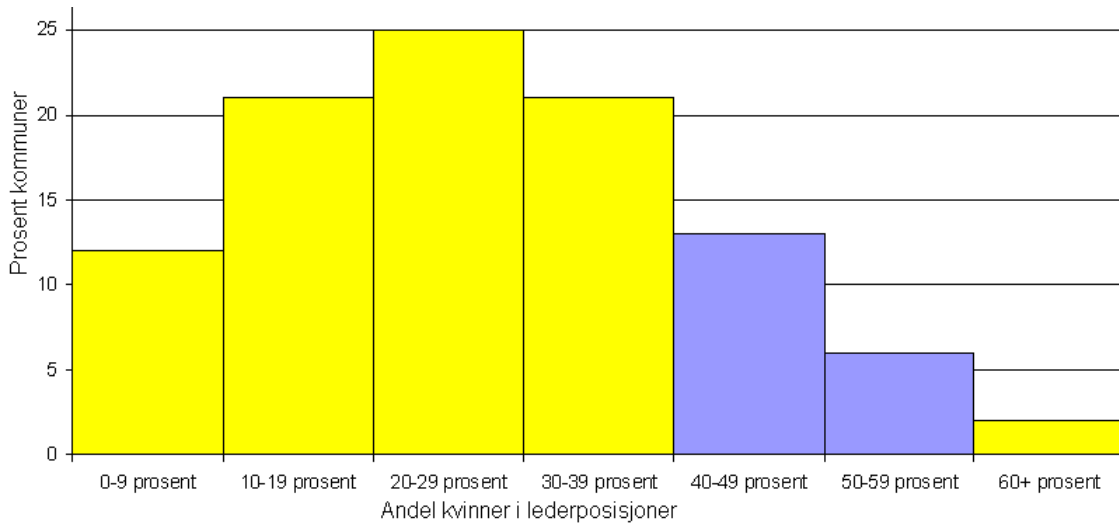
Antallet lederposisjoner varierer fra kommune til kommune; fra minimumsverdien 7 til maksimumsverdien 18. 30 prosent av kommunene har mellom 7 til 11 lederposisjoner, 36 prosent har mellom 12 og 13 lederposisjoner, og 34 prosent har mellom 14 til 18 lederposisjoner

Antallet kvinner som innehar lederposisjoner varierer fra kommune til kommune:

- I 35 prosent av kommunene innehar kvinner mellom 0 til 2 lederposisjoner
- I 40 prosent av kommunene innehar kvinner mellom 3 og 4 lederposisjoner
- I 25 prosent av kommunene innehar kvinner mellom 5 til 9 lederposisjoner

For å kunne sammenligne fordelingen mellom kommuner må vi beregne den relative andelen av kvinner i lederposisjoner. Det innebærer følgende kalkulering:

$$(\text{Antall kvinner i lederposisjoner} / \text{Antall lederposisjoner}) * 100$$

Figur 5. Relativ andel kvinner i lederposisjoner i 2006. Antall.

Figur 5 forteller oss følgende ut fra en deskriptiv analyse:

- I 92 prosent av kommunene er det færre kvinner i lederposisjoner enn menn, og i 8 prosent av kommunene er det flere kvinner i lederposisjoner enn menn
- I 67 prosent av kommunene er andelen kvinner i lederposisjoner mellom 10 og 39 prosent. Det kan her anføres at gjennomsnittet er 27 prosent og medianen er 25.

Det kan foreslås at en kjønnsfordeling på minimum 40/60 sikrer ”balanse” i lederposisjoner:

- 19 prosent av kommunene har en kvinneandel (og mannsandel) mellom 40 til 59
- 2 prosent av kommunene har en overrepresentasjon av kvinner (60+)
- 79 prosent av kommunene har en underrepresentasjon av kvinner (-39)

Vi gjør et forsøk på å forklare ulikheter mellom kommuner i forhold til kvinners andel av lederposisjoner. Vårt valg av analysemetode er en lineær regresjonsanalyse. Vi kaller variabelen ”Relativ andel kvinner i lederposisjoner” for ”Lederindeksen”, og benytter denne som avhengig variabel. Vi ser så på betydningen av fem forklaringsdimensjoner:

- Kommunestørrelse - Antall innbyggere
- Geografi - Fem landsdeler; Nord, Midt, Vest, Øst og Sør
- Sentralitet - SSBs inndeling i 4 sentralitetsmål

- Antall lederposisjoner - Varierer fra 7 til 18
- Kvinneandelen i kommunestyret - Varierer fra 14 til 56

Underveis i testene av regresjonsmodeller har vi kuttet kommunestørrelse, sentralitet og antall lederposisjoner. Disse hadde negativ betydning for modellens forklaringskraft. Tabellen under er vår endelige modell.

Tabell 9. Faktorer som virker inn på lederindeksen for 2006.

	B	SE
Konstant	9,44 **	4,49
Kvinneandel i kommunestyre	0,60 ***	0,12
Midt	-8,89 ***	3,16
Øst	-4,73 **	2,41
Nord	-4,00	2,80
Sør	-5,33	3,46
Justert R ²	0,11	

*** = 0.01, ** = 0.05, * = 0.1

Referansekategori: Vest

I modellen har vi inkludert 5 forklaringsvariabler, og samlet forklares 11 prosent av variasjonen i lederindeksen. Selv om det er de samme forklaringsdimensjonene som inkluderes i analysen for 2006 og 2008, ser vi at forklart varians er klart lavere for 2006 sammenlignet med 2008.

En test av Justert R² viser at kvinneandelen i kommunestyre har størst betydning. Det viser seg at 1 prosentpoengs økning for andelen kvinner i kommunestyret, gir en økning på 0.6 poeng på lederindeksen. For landsdeler finner vi at særlig Midt-Norge har lavere skåre på lederindeksen sammenlignet med Vest-Norge (referansekategori).

Modellen vår kan brukes til å anslå resultater. Vi skal først se på betydningen av ulike kvinneandeler i kommunestyret, gitt Nord-Norge: Lav kvinneandel (25) = 26, Middels kvinneandel (35) = 32, og Høy kvinneandel (45) = 38. Vi kan så se på betydningen av de ulike landsdelene, gitt en gjennomsnittlig kvinneandel i kommunestyret (35): Vest-Norge = 30, Nord-Norge = 26, Øst-Norge = 25, Sør-Norge = 25 og Midt-Norge = 21.

I vedlegg 2 har vi testet modellens forutsetninger. Testene viser at forutsetningen om normalfordelte residualer er oppfylt, at vi ikke har heteroskedastisitet, samt at det ikke er noe problem med multikollinearitet. I en modell uten 17 innflytelsesrike enheter øker modellens forklaringskraft til 17 prosent. I denne modellen får variablene kvinneandel i kommunestyret, Midt-Norge og Nord-Norge større betydning.

6 Sammenligning av 2006 og 2008

Vi skal i dette siste kapittelet sammenligne resultatene som er presentert for menn og kvinner i lokalpolitiske lederposisjoner for 2008 (kapittel 4) og 2006 (kapittel 5). På et overordnet nivå ser vi følgende (positive) utvikling fra 2006 til 2008:

- Ordfører: Andelen kvinner har gått opp fra 16 til 23 prosent
- Varaordfører: Andelen kvinner har gått opp fra 35 til 42 prosent
- Gruppeleder: Andelen kvinner har gått opp fra 28 til 31 prosent
- Leder for overordnet utvalg: Andelen kvinner har gått opp fra 33 til 34 prosent

Vi kan samle alle disse tendensene ut fra vårt mål av "lokalpolitiske lederposisjoner". Det vi da ser er at gjennomsnittlig kvinneandel har gått opp fra 27 i 2006 til 31 i 2008, og at kommuner med en overvekt av menn i lederposisjoner har gått ned fra 92 til 86 prosent. De to regresjonene tyder på at kvinneandelen i kommunestyret er en viktig forklaringsfaktor. Samtidig slår landsdelsvariablene ulikt ut i de to analysene.

En slik sammenligning er vel og bra, men metodisk er det et stort problem at utvalget av kommuner i 2006 og 2008 ikke er like. Det kan (og vil) influere resultatene. Men datasettet vårt gir oss muligheten til å bare se på de kommunene som både besvarte undersøkelsen i 2006 og 2008. I alt er det 144 kommuner som besvarte undersøkelsen ved begge tidspunkt, dvs. 34 prosent av norske kommuner.⁵ Vi skal sammenligne forhold når det gjelder gruppeledere, ledere for OU og ledere for spesifikt utvalgte utvalg/råd/styrer med beslutningsmyndighet.

6.1 Gruppeledere

Fordelingen for gruppeledere i 2006 og 2008 gjengis i tabellen på neste side. I de 144 kommunene var det 876 gruppeledere i 2006 og 887 gruppeledere i 2008.

⁵ Fordelingen er slik: 24 prosent av kommunene besvarte ikke på noen av undersøkelsene, 16 prosent besvarte kun undersøkelsen i 2006, 27 prosent besvarte kun undersøkelsen i 2008, og 34 prosent besvarte undersøkelsene i 2006 og 2008.

Tabell 10. Kvinner som er gruppeledere. 2008-2006. Prosent.

	2008	2006	Endring
Andre	45	31	+14
Sp	35	23	+12
SV	52	43	+9
Ap	45	37	+8
Krf	34	28	+6
Samlet	35	30	+5
Høyre	28	25	+3
Frp	15	13	+2
Venstre	34	37	-3

Samlet var 35 prosent av gruppelederne kvinner i 2008. Det gir en økning på 5 prosent fra 2006 (30 prosent). De klareste økningene har vært i Sp (12 prosentpoeng), SV (9 prosentpoeng), Ap (8 prosentpoeng) og Krf (6 prosentpoeng). Det eneste partiet med en nedgang er Venstre (3 prosentpoeng). I andre partier, inklusive Rødt, Pensjonistpartiet og by-/bygdelister, er økningen på hele 14 prosentpoeng.

Vi har videre beregnet andelen kvinner som er gruppeledere i det enkelte kommunestyre: (Antall kvinnelige gruppeledere/Antall gruppeledere)*100. Vi ser da følgende tendenser.

- Gjennomsnitt: Økte fra 30 prosent i 2006 til 35 prosent i 2008.
- Median: Økte fra 29 prosent i 2006 til 33 prosent i 2008.

6.2 Ledere av overordnede utvalg

Av de 144 kommunene i vårt utvalg har 128 av dem overordnede utvalg (i 2006 og 2008). I 2006 var 31 prosent av OU-ene ledet av kvinner, og i 2008 hadde andelen økt til 35. Mao. Har det vært en økning på hele 4 prosentpoeng fra 2006 til 2008.

6.3 Ledere av spesifikke råd/styrer/utvalg/nemnder

De spesifikke utvalg/råd/styrer med beslutningsmyndighet som ses på er: Fjellstyre, Energistyre, Kontrollutvalg, Valgnemnd, Administrasjonsutvalg, Havnestyre og Likestillingsutvalg. Tabellen på neste side angir ikke de store ulikhetene for 2006 og 2008 når det gjelder kontrollutvalg, likestillingsutvalg, havnestyre, fjellstyre eller energistyre. For valgnemnd (14 prosentpoeng) og administrasjonsutvalg (7 prosentpoeng) ser vi en økning i andelen kvinner fra 2006 til 2008.

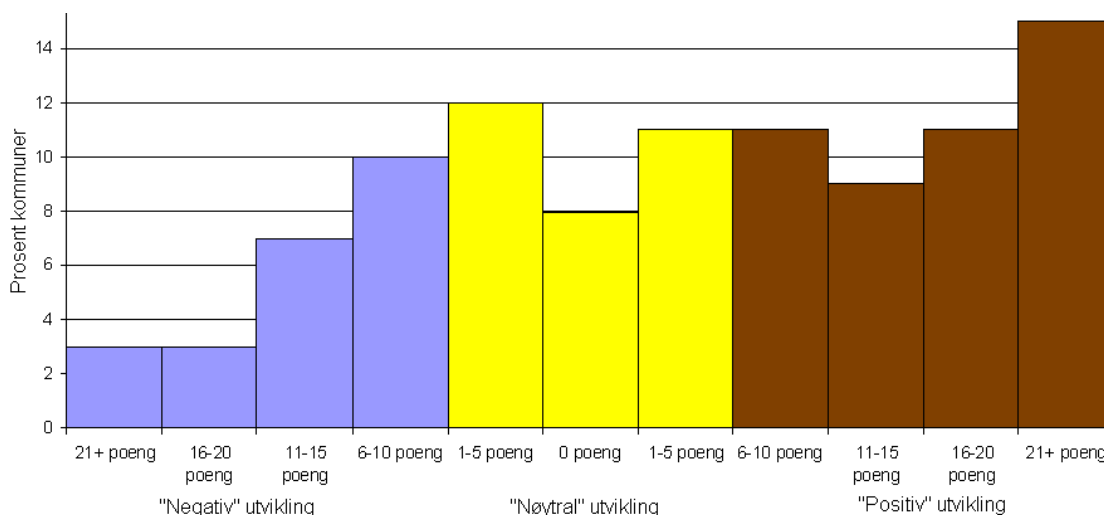
Tabell 11. Kvinner som leder andre typer utvalg av betydning. 2008-2006. Prosent.

	2008	2006	Endring
Valgmemnd	29	15	+14
Administrasjonsutvalg	29	22	+7
Kontrollutvalg	19	15	+4
Energistyret	17	14	+3
Fjellstyre	3	4	-1
Likestillingsutvalg	53	55	-2
Havnestyre	18	22	-4

6.4 Et samlet bilde

Vi skal avslutte dette kapitlet med et samlet bilde for lokalpolitiske lederposisjoner. Som i kapitlene 4 og 5 er de posisjonene som inkluderes i dette målet ordfører, varaordfører, ledere av overordnede utvalg, partienes gruppeledere, leder av administrasjonsutvalg og leder av kontrollutvalg. Vi ser fortsatt på kjønnsdimensjonen ut fra ”kvantitet” i lederposisjoner”.

For å kunne sammenligne fordelingen mellom kommuner beregnes den relative andelen av kvinner i lederposisjoner: $(\text{Antall kvinner i lederposisjoner} / \text{Antall lederposisjoner}) * 100$. Deretter har vi tatt resultatet for 2008 og trukket fra resultatet i 2006. Da får vi en slik fordeling som er gjengitt i figuren under.

Figur 6. Ulikhet i fordeling av kvinner i lederposisjoner i 2006 og 2008. Prosent.

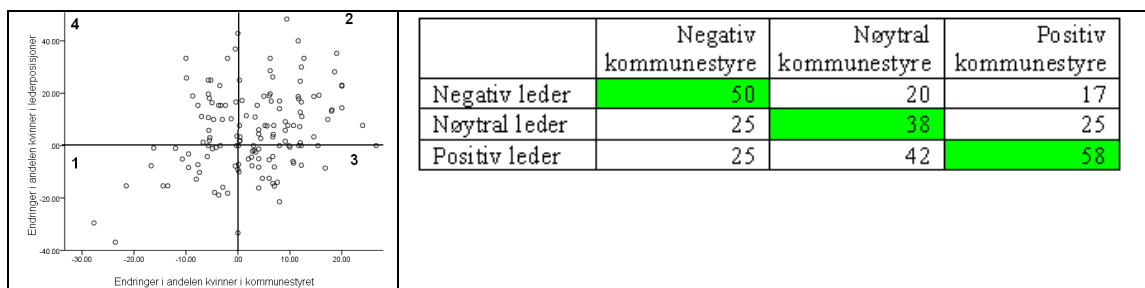
Vi skiller mellom 3 grupper i denne tabellen. Den første gruppen er kommuner med en lavere andel kvinnelige ledere i 2008 sammenlignet med 2006 (Negativ utvikling = Blå). Den andre gruppen er kommuner med en høyere andel kvinnelige ledere i 2008 sammenlignet med 2006 (Positiv utvikling = Rød). Den siste gruppen er kommuner med omtrent samme kjønnsfordeling i 2008 som i 2006 (Nøytral utvikling = Gul). Nøytral utvikling er angitt som +/- 5 prosentpoeng.

- 46 prosent av kommunene hadde en høyere andel kvinner i lederposisjoner i 2008 sammenlignet med 2006 (dvs. en positiv endring på 6 prosentpoeng eller mer)
- 31 prosent av kommunene har hatt en ”nøytral” utvikling fra 2006 til 2008 (dvs. en endring på +/- 5 prosentpoeng eller mindre)
- 23 prosent av kommunene hadde en lavere andel kvinner i lederposisjoner i 2008 sammenlignet med 2006 (dvs. en negativ endring på 6 prosentpoeng eller mer)

Vi kan videre gjennomføre t-test og korrelasjonsanalyse for å si mer om utviklingen i 2006-08.

- Test av gjennomsnitt (t-test for parede utvalg): Økningen på 6 prosentpoeng fra 2006 (27) til 2008 (33) er signifikant på 0.01 nivå. Dvs. at vi med 99 prosent sikkerhet kan slutte at det har vært en økning i andelen kvinner i lederposisjoner i populasjonen av norske kommuner fra 2006 til 2008.
- Korrelasjonsanalyse (Pearson R): Korrelasjonen mellom resultatene for 2006 og 2008 er middels sterk (0.44) og signifikant på 0.01-nivå. Dvs. at vi med 99 prosent sikkerhet kan slutte at det er en sammenheng mellom andelene kvinner i lederposisjoner i 2006 og i 2008 i populasjonen av norske kommuner.

Helt til sist skal vi se på en eventuell sammenheng mellom endringer i kvinneandelen i kommunestyret og endringer i kvinneandelen i lederposisjoner. Korrelasjonen er svak/middels (0.31) og signifikant på 0.01 nivå. Dvs. at vi med 99 prosent sikkerhet kan slutte at det er en sammenheng mellom endringer i andelene kvinner i kommunestyret i 2006 og i 2008 og endringer i andelene kvinner i lederposisjoner i 2006 og i 2008 i populasjonen av norske kommuner. Vi illustrerer dette i figuren og tabellen under.

Figur 7. Endringer i andeler kvinner i kommunestyret og i lederposisjoner 2008-06. Prosent.

Figuren er delt inn i 4 seksjoner. Seksjon 2 viser at økt andel kvinner i kommunestyret fra 2006 til 2008 samvarierer med økt andel kvinner i lederposisjoner, mens Seksjon 1 viser at redusert andel kvinner i kommunestyret fra 2006 til 2008 samvarierer med redusert andel kvinner i lederposisjoner.

Tabellen viser at 58 prosent av kommunene som hadde en økning i andelen kvinnelige kommunestyrerepresentanter (+6 prosentpoeng) også hadde en økning i andelen kvinnelige ledere (+6 prosentpoeng). Den viser også at 50 prosent av kommuner med redusert andel kvinnelige kommunestyrerepresentanter (-6 prosentpoeng) også hadde fått redusert andelen kvinnelige ledere (-6 prosentpoeng).

Referanser

Eikemo, T. og Clausen, T. 2007, *Kvantitativ analyse med SPSS*. Trondheim: Tapir.

Guldvik, I. og van der Ros, J. 2006, *Selvsagt – kvinner vil ha makt*. Oslo: KS.

Tilgjengelig på: <http://www.selvsagt-kvinner.no/binfil/download.php?did=3311>

Hamilton, L. 1992, *Regression with Graphics. A second course in applied statistics*. California: Wadsworth, Inc.

Johansen, V. 2007, "Det lille kvantitative metodeheftet". *ØF-rapport 17/2007*. Lillehammer: Østlandsforskning

Kampanje 2006, *Kryss en kvinne ved årets valg*.

Tilgjengelig på: <http://www.kampanjen.org/ettervalget.shtml>

Kommunal Rapport 2007, *Ordførerne 2003-2007*.

Tilgjengelig på: <http://www.kommunal-rapport.no>

Ringdal, K. 2001, *Enhet og Mangfold. Samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode*.

Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad og Bjørke AS

SSB 2008, *Statistisk sentralbyrås nettside*

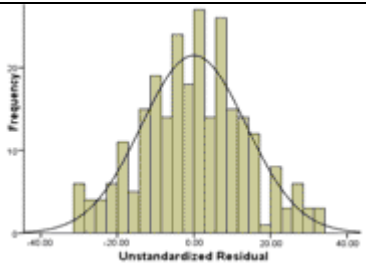
Tilgjengelig på: <http://www.ssb.no>

Vedlegg 1. Spørreskjema 2006/2008

Kjønnsfordelingen i politiske maktposisjoner			
Denne spørreundersøkelsen er en del av et større arbeid for å kartlegge fordelingen av menn og kvinner i politiske maktposisjoner. Studien er finansiert av KS. Undersøkelsen består av 4 spørsmål. Når du er ferdig trykker du "Avslutt" og dine svar er avgitt.			
PS: Navn på din kommune må skrives for at dine svar skal inkluderes i analysen.			
Navn på din kommune:			
____			
Gruppeledere			
Er gruppelederne for de ulike partiene som er representert i kommunestyret mann eller kvinne?			
	Mann er gruppeleder	Kvinne er gruppeleder	Ikke representert i kommunestyret
Arbeiderpartiet	☐	☐	☐
Fremskrittspartiet	☐	☐	☐
Høyre	☐	☐	☐
Kristelig folkeparti	☐	☐	☐
Rødt	☐	☐	☐
Senterpartiet	☐	☐	☐
Sosialistisk venstreparti	☐	☐	☐
Venstre	☐	☐	☐
By-/Bygdeliste 1	☐	☐	☐
By-/Bygdeliste 2	☐	☐	☐
Noen utvalgte styrer/råd/utvalg			
Vi er interesserte i å vite om det er kvinner eller menn som er ledere av disse utvalgte styrer/råd/utvalg?			
	Mann er leder	Kvinne er leder	Har ikke
Kontrollutvalget/Kontrollkomiteen	☐	☐	☐
Administrasjonsutvalget (el. lign.)	☐	☐	☐
Valgnemnd/Valgkomite	☐	☐	☐
Likestillingsutvalg	☐	☐	☐
Havnestyre/Havneråd	☐	☐	☐
Fjellstyre	☐	☐	☐
Energistyre	☐	☐	☐
Overordnede utvalg/komiteer/styrer			
Hvilke faste overordnede politiske utvalg/komiteer/styrer har din kommune, i tillegg til kommunestyre og formannskap? Er det en mann eller kvinne som leder disse utvalgene/komiteene/styrene?			
	Mann er leder	Kvinne er leder	
____	☐	☐	
____	☐	☐	
____	☐	☐	
____	☐	☐	
____	☐	☐	
____	☐	☐	

Vedlegg 2. Tester av regresjonenes forutsetninger

Forutsetninger for lederindeksen 2008

Normalfordelte residualer	Homoskedastisitet	Multikollinearitet	
	1: Regresjon med (ust. residualer) ² 2: Kjikvadrat & kritisk verdi $X^2 = 258 * 0.02 = 5.2$ $Df = 6$ $p < 0.05$		Toleranse
		Kvinneandel komm.styre	0.97
		Sør	0.81
		Midt	0.74
		Vest	0.56
		Øst	0.55

Normalfordelte residualer: Histogrammet over ustandardiserte residualer viser at fordelingen er nær normalfordelt. Forutsetningen om normalfordelte residualer er oppfylt.

Homoskedastisitet: Whites` kjikvadrat-test viser at vi ikke har heteroskedastisitet.

Multikollinearitet: Toleransetesten viser at det ikke er noe problem med multikollinearitet.

Innflytelsesrike enheter: Den beste metoden for å sjekke betydningen av innflytelsesrike enheter er å rapportere resultater både med og uten innflytelsesrike enheter (Cook`s D, Leverage og Dfbetas). I modellen under er 22 case med innflytelse tatt ut.

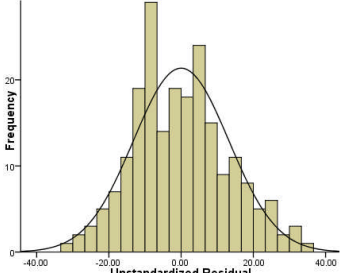
	B		SE
Konstant	-0.99		3.9
Kvinneandel i kommunestyre	0.87	***	0.10
Sør	-6.2	*	3.5
Midt	-1.3		3.1
Vest	-2.2		2.2
Øst	-2.6		2.2
Justert R ²	0,24		

*** = 0.01, ** = 0.05, * = 0.1

Referansekategori: Nord

I modellen uten case med innflytelse har modellens forklaringskraft økt til 24 prosent (fra 18). Variabelen kvinneandel i kommunestyret har fått økt innflytelse ved at den ustandardiserte koeffisienten har økt. Samtidig har variablene for de ulike landsdeler omtrent samme betydning (liten nedgang).

Forutsetninger for lederindeksen 2006

Normalfordelte residualer	Homoskedastisitet	Multikollinearitet	
	1: Regresjon med (ust. residualer) ² 2: Kjikvadrat & kritisk verdi $X^2 = 212 * 0.01 = 2.1$ Df = 6 $p < 0.05$		Toleranse
		Kvinneandel komm.styre	0.97
		Midt	0.78
		Øst	0.66
		Nord	0.73
		Sør	0.82

Normalfordelte residualer: Histogrammet over ustandardiserte residualer viser at fordelingen er nær normalfordelt. Forutsetningen om normalfordelte residualer er oppfylt.

Homoskedastisitet: Whites` kjikvadrat-test viser at vi ikke har heteroskedastisitet.

Multikollinearitet: Toleransetesten viser at det ikke er noe problem med multikollinearitet.

Innflytelsesrike enheter: Den beste metoden for å sjekke betydningen av innflytelsesrike enheter er å rapportere resultater både med og uten innflytelsesrike enheter (Cook`s D, Leverage og Dfbetas). I modellen under er 17 case med innflytelse tatt ut.

	B		SE
Konstant	6.8	*	4.0
Kvinneandel i kommunestyre	0.65	***	0.11
Midt	-10.6	***	2.8
Øst	-4.4	**	2.1
Nord	-5.3	**	2.5
Sør	-5.8	*	3.1
Justert R ²	0,17		

*** = 0.01, ** = 0.05, * = 0.1

Referansekategori: Nord

I modellen uten case med innflytelse har modellens forklaringskraft økt til 17 prosent (fra 11). Variabelen kvinneandel i kommunestyret har fått økt innflytelse, og det samme har skjedd med variablene Midt-Norge og Nord-Norge.

Menn og kvinner i lokalpolitiske lederposisjoner

Dette notatet gir et bilde av kjønnsfordelingen for "lokalpolitiske lederposisjoner" i 2006 og 2008. I begrepet lokalpolitiske lederposisjoner inkluderer vi ordfører, varaordfører, partienes gruppeledere, ledere av overordnede utvalg, samt ledere av syv spesifikt utvalgte komiteer/råd.

Notatet er i all hovedsak empirisk orientert. De data som benyttes er hentet inn via to nettbaserte spørreundersøkelser blant rådmennene. Den første ble gjennomført i mai 2006 og svarprosenten var 50. Den andre undersøkelsen ble gjennomført i mai 2008 og svarprosenten var 60. I tillegg er det hentet inn supplerende statistikk fra blant annet SSB.

Notat nr.: 07/2008

ISSN nr: 0808-4653